Kollár Ferenc

KISHEGYES

Időutazás 250 év fizetőeszközeivel

Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó
2017.

A kishegyesi lakosok az elmúlt 250 évben az alábbi fizetőeszközöket használhatták:

I. József 1705. december 24-én létrehozta a Wiener Stadt Banco-t, ez volt Bécs és egyben a Habsburg birodalom állami bankja. Mária Terézia idejében, 1762. július 1-jén a Wiener Stadt Banco közreműködésével kibocsátották az első papírpénzt; 5, 10, 25, 50 és 100 forintos címletekben, 1771. július 1-jén újabb bankjegyeket bocsátottak ki. Ekkor jelentek meg az eddigi címletek mellett az első 500 és 1000 forintos bankócédulák.

A következő bankjegyek 1784. november 1-jei keltezéssel kerültek forgalomba, akkorra már II. József rendelete alapján. Még halála előtt, 1784. november 1-jei keltezéssel újabb bankócédulákat hozott forgalomba.

II. Ferenc ideje alatt, 1796. augusztus 1-jei keltezéssel újabb bankjegyeket helyezett forgalomba, melyeket 1800. január 1-jei keltezéssel kiadott új papírpénzek váltották fel.

Miután 1805-ben a franciák elfoglalták Bécset, a pénzjegynyomda Pestre költözött. 1806. június 1-jei keltezéssel újabb formájú bankócédulákat hoztak forgalomba. 1809-ben, Bécsben a franciák Napóleon vezetése alatt továbbra is nyomták az eredeti nyomóeszközökkel az 1800-as és az 1806-os keltezésű bankócédulákat. Ekkorra a bécsi pénzjegynyomda már Nagyváradon folytatta a bankócédulák nyomását. Ezáltal kétféle bankócédula is forgalomban volt, és mivel csak a bankjegy papírjának árnyalatában különböztek egymástól, mindkettő forgalomban is maradhatott. Ezen körülmények között a papírpénz mennyisége meghaladta az 1 milliárd forintot. Emiatt a devalváció folyamatosan növekedett; ekkorra 100 ezüst

forintért 445, decemberben 960, 1811. márciusában 1200 papírforintot kellett fizetni.

Ezek folyományaként elrendelték a forgalomban lévő összes pénz és értékpapír leértékelését, miszerint minden 5 forint értékű bankócéduláért 1 forint értékű 1811. március 1-én kiadott „Einlösungsschein"-nek (váltóforint) nevezett új papírpénzt adtak cserébe. Ez a papírpénz 1816-ig volt valutája a birodalomnak. A hatalmas mennyiségű papírpénz is kevésnek bizonyult, ezért „Anticipations-schein"-nek nevezett új bankjegyet jelentettek meg 1813. április 16-ai keltezéssel.

1816-ban megalakult az Österreichische National Zettelbank, ezzel újabb devalválást foganatosítottak. Megállapították, hogy 250 váltóforint, vagy ennek megfelelő 1250 Wiener Stadt Banco-Zettel, 100 ezüst forinttal egyenlő.

Ez után még 1825. június 23-ai keltezéssel 5, 10, 25, 50, 100, 500, 1000 forintos bankjegy is forgalomba került. Ezt követően 1841. január 1-jei keltezéssel 5, 10, 50, 100, 1000 forintos bankjegyek, majd az 1847. január 1-jei keltezésű 5, 10, 100, 1000 forintos bankjegyek lettek további fizetőeszközök.

Ezek után újabb formában jelentek meg a régi fizetési eszközök, az úgynevezett. „Cassa-Anweisung"-ok (pénztári utalványok), illetve az Almásybankók. Az aprópénzhiány miatt forgalomba kerültek a 6 és 10 krajcáros „Münzschein"-ek.

Kossuth Lajos 1848. augusztus 6-án hozta forgalomba az első magyar bankjegyet 2 forintos címletben. Ezt követte az 5 forintos bankjegy szeptember 6-án, majd október 8-án forgalomba kerültek az 1 forintos bankjegyek is. 1848. október 22-én került forgalomba a 100 forintos, majd ezt

követően 1849. március 24-én a 10 forintos bankjegy. 1848. január 1-jén az aprópénzhiány miatt megjelentek a 15 és 30 pengő-krajcáros bankjegyek is. Mivel ezek igen kis mennyiségben kerültek kiadásra, a bankókat feldarabolták, így csillapítva az aprópénz hiányát. 1849. július 27-én helyezték forgalomba Szegeden az új 2 pengő-forintos kincstári utalványt.

Időközben az osztrákok forgalomba hozták az úgynevezett „Reichsschatzschein" (birodalmi kincstári utalvány) nevű államjegyeket is.

1857-ben bevezették a 45 forintos osztrák értéknek nevezett új ezüst valutát, amely egészen 1892-ig forgalomban volt.

1860-ban a fémpénzek ismét kikerültek a forgalomból, ezért újabb krajcáros papírpénzeket nyomtattak, 1863. január 15-én pedig újabb forint bankjegyeket 10 és 100 forintos értékjelzésekkel.

Ezt követték az 1866. július 7-ei keltezésű bankjegyek 1, 5, 50 forintos címletekben.

1867-ben a Magyarországgal való kiegyezés után jutottak az immár független államok abba a helyzetbe, hogy előkészíthessék az aranyvaluta bevezetését. Megalakult az Oszták-Magyar Bank (Österreichisch-Ungarische Bank), majd 1880-ban megjelent az első kétnyelvű bankjegy; egyik oldalán német, a másik oldalán magyar szöveggel.

Ebben a korszakban is sok párhuzamos bankjegykiadás volt, így 1881-ben, 1882-ben, 1884-ben és 1888-ban is adtak ki újabb papírpénzeket. Ezek azonban mind csak 1, 5, 50 forintos címletek voltak.

Az osztrák-magyar forint 1892-ig, az immár aranyvaluta-alapú korona bevezetéséig volt forgalomban.

Az I. Világháború után Kishegyesen Jugoszláv dinár lett a fizetőeszköz. A Jugoszláv Királyság fizetőeszközét 1920-1941 között háromszor újították meg. A magyar hatalom visszatérése után 1941-1944 között pengő volt a hegyesi fizetőeszköz.

A II. Világháború után, 1944-ben megjelent a titoi dinár. A dinárt 60 éves történelme folyamán tizenkétszer módosították.

1966. január 1. denomináció miatt 2 nullát törölnek a dinárból.

1990. január 1. denomináció miatt 4 nullát törölnek a dinárból, ugyanakkor a többi tagköztársaság kiválása miatt csak egy bizonyos összegű régi dinárt lehetett beváltani a többit eldobáltuk.

1992. július 1. denomináció miatt 1 nullát törölnek a dinárból.

1993. október 1. denomináció miatt 6 nullát törölnek a dinárból.

1994. január 1. denomináció miatt 9 nullát törölnek a dinárból.

1994. január 24. denomináció miatt 7 nullát törölnek a dinárból.

A hegyesi munkás átlag havi fizetése

1970.	1.300.- dinár	(1 DM = 5 din)	260 DM
1975.	3.000.- dinár	(1 DM = 7 din)	430 DM
1980.	7.000.-dinár	(1 DM = 12 din)	585 DM
1985.	38.000.-dinár	(1 DM = 67 din)	565 DM
1989.	420.000.-dinár	(1 DM = 65 000 din)	6,5 DM
1994.	13.000.000.- dinár	(1 DM - 13.000.000.- din)	1 DM
2015.	45.000.- dinár	(1 EUR – 122 din)	369 EUR

Epilógus

250 év alatt vagy 30-szor változott a kishegyesiek fizetőeszköze. Magyar pénzük csak Rákóczi, Kossuth és Horthy alatt volt. Azok a ma is élő idős hegyesiek, akik 1920-ban születtek, 16 fajta fizetőeszközzel vásárolhattak 85 év alatt. Falujukat el sem hagyva 7 országnak voltak állampolgárai. Jugoszlávságuk ideje alatt huszonkilenc nullát – azaz 00000000000000000000000000000 nullát töröltek a dinárból.

Gulden – 1762

Gulden – 1771

1000
Tausend
Gulden
Wiener - Stadt - BANCO - Zettel,
von Ihr. Stadt Wien
Banko Zettels Haupt Casse
No 2218

Gulden – 1784

1000
Das ist
Tausend
Gülden
Wiener - Währung
Banco - Zettel
Tausend Gulden
No 1584

Gulden – 1796

von Einr. Stadt Wien
1000
Banco Zettel Haupt Kasse
Das ist
Gulden
Tausend
Wiener Stadt Banko-Zettel,
1000 Gulden
TAUSEND GULDEN

Gulden – 1800

500
Fünf-Hundert Gulden
WIENER Stadt Banko Zettel
Stadt Wien
Haupt-Kasse
MDCCCVI.

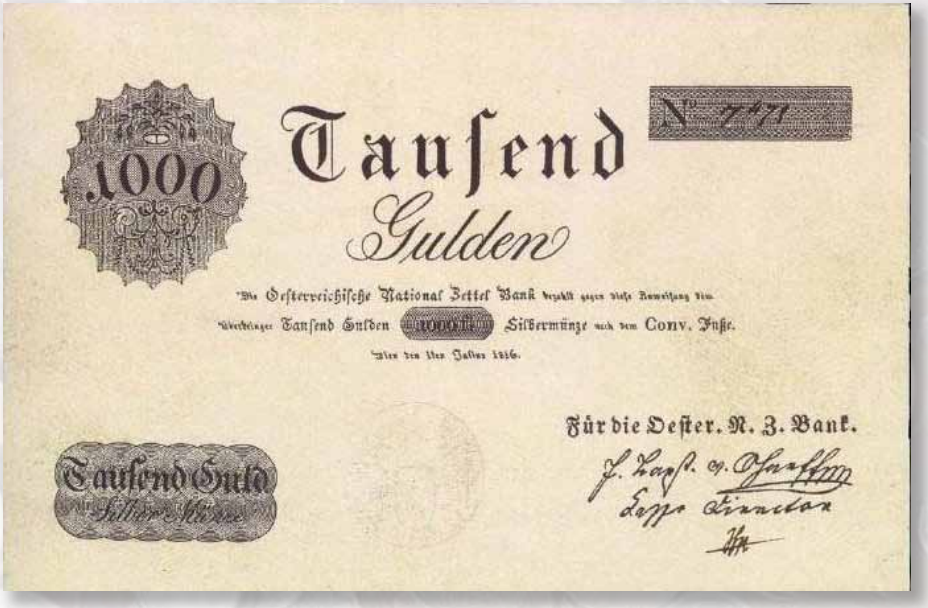
Gulden – 1806

100
F. 1
Einlösungs=Scheine
von Hundert Gulden
ddo. Wien den 1ten März 1811.
Welcher in allen Kontributions-Kameral- und Banko-, dann
in allen anderen landesfürstlichen Kassen der k. österreichisch- und k. ungarisch-böhmisch-galizischen
Erblanden für bares Geld, das ist für Hundert Gulden Conventions-Münze angenommen wird.
Von der vereinigte Einlösungs und Tilgungs Deputation.
Hundert Gul
Sto złatych
Szász forint
Sto Rynskich
100

Gulden – 1811

20
Anticipations-Schein
von
Zwanzig Gulden
Die vereinigte Einlösungs und Tilgungs Deputation

Gulden – 1813

1000
Tausend
Gulden
Die Oesterreichische National Zettel Bank bezahlt gegen diese Anweisung den
Überbringer Tausend Gulden 1000 Silbermünze nach dem Conv. Fuße.
Wien den 1ten Julius 1816.
Für die Oester. N. Z. Bank.
Tausend Guld

Gulden – 1816

1000
Tausend
GULDEN
Für die priv. oest. National-Bank
1000
1000
Serie
1566

Gulden – 1825

10
10
Zehn Gulden
Die oesterr. vereinte Nationalbank bezahlt dem Überbringer gegen
diese Anweisung Zehn Gulden Silbermünze nach dem Conv. Fusse.
Für die privilegirte oesterreichische National-Bank.
Wien den 8. December
1834.
Weitenhiller
Nº 425309
Serie &. Z.
ZEHN
ZEHN

Gulden – 1834

TAUSEND GULDEN
Die privilegirte oesterreichische National-Bank bezahlt dem Ueberbringer gegen diese Anweisung
Tausend Gulden Silbermünze nach dem Conventions-Fusse.
Für die privilegirte oesterreichische National-Bank
1000
Serie Xx
N:02453

Gulden – 1841

Serie D1
№ 65455
1000
TAUSEND GULDEN
Die privilegirte OESTERREICHISCHE National-Bank
bezahlt dem Überbringer gegen diese Anweisung
TAUSEND GULDEN SILBERMÜNZE
NACH DEM CONVENTIONS-FUSSE
Für die privilegirte OESTERREICHISCHE National-Bank
Wien den 1 Jänner 1847.

Gulden – 1847

Forint – 1848–1849

10
Zehn Gulden
Für die priv. oesterreichische National-Bank.
Serie kD
10
No. 345698

Gulden – 1854

5
5
Fünf Gulden
Für die privilegirte OESTERREICHISCHE National-Bank.
Serie R1
№ 984660

Gulden – 1859

100
HUNDERT GULDEN
100
Die privilegirte oesterreichische
NATIONAL-BANK
bezahlt dem Ueberbringer gegen diese Anweisung
Hundert
GULDEN SILBERWÄHRUNG
Serie Kk
oesterreichischer Währung
N° 61350
Für die priv. oesterreichische National-Bank.

Gulden – 1863

5
Fünf Gulden
Diese Staatsnote wird von allen landesfürstlichen Cassen und Aemtern bei allen Zahlungen, die nicht
in Folge gesetzlicher Bestimmungen in klingender Münze zu leisten sind, für
Fünf Gulden
österreichische Währung
angenommen und gegeben.
WIEN, am 7. Juli 1866.
Für die
k.k. Staats-Central-Casse.

Gulden – 1866

10
ZEHN GULDEN
10
Serie 2532
Die österreichisch ungarische Bank bezahlt sofort auf Verlangen dem Ueberbringer gegen diese Anweisung bei ihren Hauptanstalten in Wien und Budapest Zehn Gulden österr. Währung in gesetzlicher Münze.
Wien, 1. Mai 1880.
Oesterreichisch ungarische Bank.
ZEHN
ZEHN

Gulden – 1880

Gulden – 1884

5
FÜNF GULDEN.
Diese Staatsnote bildet einen Theil der gemeinsamen schwebenden Schuld der österreichisch-ungarischen Monarchie und wird von allen Staats-Cassen und Aemtern bei allen nicht in klingender Münze zu leistenden Zahlungen für Fünf Gulden österreichische Währung angenommen u. gegeben
Wien, den 1. Jänner 1881.
Ob. 98
22·10688
DIE AUSGABE DER STAATSNOTEN STEHT UNTER ÜBERWACHUNG BEIDER STAATS-SCHULDEN-CONTROL-COMMISSIONEN
DIE NACHMACHUNG DER STAATSNOTEN UNTERLIEGT DEN GESETZLICHEN STRAFEN

Gulden – 1891

50
SERIE 1353
Die Oesterreichisch-ungarische Bank
zahlt gegen diese Banknote bei ihren
Hauptanstalten in Wien und Budapest
sofort auf Verlangen
Fünfzig Kronen
Wien, 2. Jänner 1902.
Oesterreichisch-ungarische Bank.
DIE NACHMACHUNG DER BANKNOTEN
PADESÁT KORUN-PIĘĆDZIESIĄT KORON
PETDESET KRON-PEDESET KRUNA
WIRD GESETZLICH BESTRAFT
ПЯТЬДЕСЯТЬ КОРОН-CINQUANTA CORONE
ПЕДЕСЕТ КРУНА-CINCIZECI COROANE

Korona – 1902

SERIE
2801
DIE OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK ZAHLT
GEGEN DIESE BANKNOTE BEIHREN HAUPTANSTALTEN
IN WIEN UND BUDAPEST SOFORT AUF VERLANGEN
ZEHN KRONEN
IN GESETZLICHEM METALLGELDE.
OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK.
10 ZEHN KRONEN 10

Korona – 1904

20
ZWANZIG KRONEN
20
SERIE
2250
DIE OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK
ZAHLT GEGEN DIESE BANKNOTE DEM INHABER
IHRE HAUPTANSTALTEN IN WIEN UND BUDAPEST
SOFORT AUF VERLANGEN
ZWANZIG
KRONEN
IN GESETZLICHEM METALLGELDE
WIEN, 2. JÄNNER 1907.
OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK
DVACET KORUN
DWADZIEŚCIA KORON
ДВАЙСЕТ КОРОН
VENTI CORONE
DVAJSET KRON
DVADSAŤ KRÚNA
ДВАЙСЕТ КРУНА
DOUĂZECI COROANE

Korona – 1907

20
20
DIE OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK ZAHLT
GEGEN DIESE BANKNOTE BEI IHREN HAUPTANSTALTEN
IN WIEN UND BUDAPEST SOFORT AUF VERLANGEN
ZWANZIG KRONEN
IN GESETZLICHEM METALLGELDE
WIEN 2. JÄNNER 1913
OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK
DIE NACHMACHUNG DIESER BANKNOTE WIRD GESETZLICH BESTRAFT
DVACET KORUN · DWADZIEŚCIA KORON · ДВАДЦЯТЬ КОРОН
VENTI CORONE · DVAJSET KRON · DVADESET KRUNA
ДВАДЕСЕТ КРУНА · DOUZECI COROANE

Korona – 1913

A 2053
200
094553
DIE OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK ZAHLT GEGEN DIESE BANKNOTE BEI IHREN HAUPTANSTALTEN IN WIEN UND BUDAPEST SOFORT AUF VERLANGEN
AZ OSZTRÁK-MAGYAR BANK E BANKJEGYÉRT BÁRKI KIVÁNSÁGÁRA AZONNAL FIZET BÉCSI ÉS BUDAPESTI FŐINTÉZETEINÉL
ZWEIHUNDERT KRONEN
KÉTSZÁZ KORONA
IN GESETZLICHEM METALLGELDE.
TÖRVÉNYES ÉRCZPÉNZT.
OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK
OSZTRÁK-MAGYAR BANK
WIEN, 27. OKTOBER 1918.
BÉCS, 1918. ÉVI OKTÓBER 27.-ÉN
Diese Note wird bis 30. Juni 1919 gegen andere Banknoten umgetauscht.
E jegy 1919. évi junius 30.-ig más bankjegyekkel felcseréltetik.
Die Nachmachung der Banknoten wird gesetzlich bestraft.
A bankjegyek utánzása a törvény szerint büntettetik.
200

Korona – 1914

AZ OSZTRÁK-MAGYAR BANK E BANKJEGYÉRT
BÁRKI KÍVÁNSÁGÁRA AZONNAL FIZET
BÉCSI ÉS BUDAPESTI FIÓKINTÉZETEINÉL
100
SZÁZ KORONA
100
2593
100
74643
A BANKJEGYEK UTÁNZÁSÁT A
TÖRVÉNY SZERINT BÜNTETIK

Korona – 1918

1000
A MAGYAR POSTATAKARÉK-
PÉNZTÁR BÁRKI KIVÁNSÁ-
GÁRA E PÉNZJEGYET
EZER KORONA
ÉRTEKBEN ÁTVÁLTJA MÁS
TÖRVÉNYES PÉNZNEMEKRE.
BUDAPEST, 1919. AUGUSZTUS 15.
MAGYAR POSTATAKARÉKPÉNZTÁR
FŐELLENŐR.
FŐFELÜGYELŐ.
FŐPÉNZTÁROS.
E PÉNZJEGY UTÁNZÁSA A TÖRVÉNY SZERINT BÜNTETTETIK.

Korona – 1919

Arany korona

Dinar – 1920-1929

Dinar – 1929-1941

Pengő – 1941-1944

Dinar – 1944–1946

Dinar – 1946-1955

Dinar – 1955-1966

Dinar – 1966-1985

Dinar – 1985-1990

Dinar – 1990–1992

Dinar – 1992–1993

Dinar – 1993-1994

НАРОДНА БАНКА ЈУГОСЛАВИЈЕ
NARODNA BANKA JUGOSLAVIJE
10000000
10000000
ДИНАРА – DINARA
1994.
АВ 4757454

Dinar – 1994

Dinar – 1994–1996

Dinar – 2000-2003

НАРОДНА БАНКА
СРБИЈЕ
100
$T = \frac{Wb}{m^2}$
сто динара
sto dinara
NARODNA BANKA
SRBIJE
100

Dinar – 2003-

Kollár Ferenc

KISHEGYES
Időutazás 250 év fizetőeszközeivel

Kiadó:
Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó

Nyomda:
E-Press Nyomda

ISBN 978-615-80152-5-7

Minden jog fenntartva.
A kiadvány egyetlen részlete sem sokszorosítható
semmiféle formában a kiadó engedélye nélkül.